

Agermanaments entre viles, un bon recurs per arribar al mar

Antecedents

Les relacions entre veïns han estat sempre presents entre les valls pirinenques. Andorra no n'ha estat l'excepció. Així perduren encara les de Canillo amb Merens i les d'Ordino amb Auzat, o les de Sant Julià de Lòria amb Civís. Però aquestes relacions eren d'interès, afectaven tota la comunitat d'un territori i en el cas d'Andorra, de la Parròquia. Al segle xx, però, apareixen a escala internacional relacions que s'estableixen entre ciutats, viles i pobles que si tenen una característica és la tendència a agermanar-se, no amb els veïns, sinó amb viles allunyades.

Els primers agermanaments entre viles es van produir just acabada la Segona Guerra Mundial, perquè alguns dels dirigents de França i Alemanya creien que l'amistat entre els ciutadans europeus donaria estabilitat i pau al continent. Per aquesta raó l'any 1951 es va produir la primera etapa de reconciliació, amb més de 120 agermanaments entre pobles, viles i ciutats dels dos països fins al 1963, en què França i Alemanya van signar un tractat d'amistat.

Seguidament, els agermanaments es van estendre a tots els països europeus, perquè la Unió Europea els va considerar com a instrument per arribar a un sentiment de pertinença a un projecte polític compartit, per reforçar la ciutadania europea, especialment després de l'ampliació de la UE, el 2004 i 2007, i dels resultats negatius dels referèndums de França i els Països Baixos.

En aquest sentit, els agermanaments afavoreixen els intercanvis entre ciutadans dels estats membres que reforcen les relacions entre els pobles, i la UE els afavoreix amb finançament de projectes. El Consell de les Municipalitats i Regions d'Europa (CCRE-CEMR), creat el 1951, és la institució que promou les relacions d'agermanament i cooperació entre les viles. A França existeix la Fédération de Villes Jumelées; a Espanya, la Federación Española de Municipios y Provincias; a Catalunya, l'Oficina d'Europa i Estratègia Internacional de la Diputació de Barcelona...

El 1991 constaven més de 8.500 agermanaments entre els 12 estats

Àngels Mach i
Buch, farmacèutica,
presidenta de la
Societat Andorrana
de Ciències

membres de la UE, més Suïssa i Àustria. Amb l'obertura dels antics països comunistes, el 2006 ja hi havia més de 17.000 agermanaments en 35 països d'Europa, especialment amb la creació d'un programa comunitari de suport amb ajut financer per estimular l'organització d'esdeveniments de cooperació.

En principi s'esdevenen entre veïns o països que comparteixen relacions culturals i històriques, però amb la facilitat de transport s'han estès entre municipis més distants entre l'oest i l'est, i també entre nord i sud. La darrera tendència és entre pobles de continents diferents, i entre pobles de zones més desenvolupades i de territoris en curs de desenvolupament.

Per raons històriques, actualment Alemanya amb 6.092 i França amb 5.953 agermanaments són els que tenen més viles agermanades. Seguits d'Itàlia (2.096), Polònia (2.041), el Regne Unit (1.998), Hongria (1.676), Suècia (1.361), Finlàndia (1.165), la República Txeca (1.124), Romania (1.072), Dinamarca (932), Àustria (902) i Espanya (807).

Localitats de països de dimensions més reduïdes també s'han agermanat, com Suïssa (485), Islàndia (142), Luxemburg (119), Xipre (96), o Malta (46).

Fins i tot existeixen guies per localitzar viles en territoris concrets i amb unes característiques concretes amb qui una vila desitgi agermanar-se.

En aquest sentit, la vila rossellonenca que ens acull en aquestes 16es Trobades Culturals Pirinenques, Sureda / Sorède seguiria aquesta pauta històrica inicial i està agermanada amb la ciutat alemanya de Vogtareuth, amb la qual manté relacions freqüents, com es remarca en l'entrada de la vila i s'informa en la pàgina web de la vila, a la secció 'Comité de Jumelage', i també amb la vila balear de Consell, amb la qual comparteix cultura de quan formaven part del Regne de Mallorca.

"Le comité de jumelage est une association, créée en 1991, aujourd'hui présidée par Frédérique Marescassier, qui a pour vocation de favoriser les échanges dans les domaines scolaire, sportif et intergénérationnel des habitants des villes jumelles. Depuis la création du comité, Sorède est jumelée avec Vogtareuth en Allemagne (Bavière) et les rencontres, en alternance, sont régulières. Enfin, nous souhaiterions renouer des contacts avec Consell, village des Baléares (Majorque) avec lequel nous étions jumelés dès 1996. "

A Andorra, algunes viles s'han agermanat amb diversos pobles per diferents raons, però curiosament moltes estan vora mar, potser per trobar la complementarietat a l'ambient d'alta muntanya on es troba ubicat el país.

Els inicis

Hi ha hagut diversos inicis de relació que han acabat amb èxit i han tingut la continuïtat que mereixen, i d'altres s'han perdut amb el temps. Qualsevol relació ha de complir el requisit indispensable de l'interès continuat d'ambdues parts per conèixer-se i compartir activitats. Amb la voluntat d'una sola part, no funciona. Les persones que intervenen en els agermanaments també són de vital importància perquè el projecte tiri endavant i perduri. Les relacions degudes a associacions culturals com esbarts, colles geganteres, colles castelleres, poden ser-ne el començament, però també a la voluntat individual d'algunes persones que acaben fent que es produeixi l'agermanament.

A vegades un projecte de partenariat pot ser un bon inici de relació. El Comú de Canillo a final dels anys 80, amb el consolat de Francesc Areny, va temptejar projectes de partenariat, primer amb Vernet les Bains, al Conflent. També amb Osseja i Castellar de n'Hug que van desembocar en la participació en el circuit català de la Federació de concursos de gossos d'atura dels Països Catalans (amb aquests dos pobles i amb Ribes de Freser, Llavorsí i Prades). I des de l'any 1989, organitza el concurs internacional de gossos d'atura el darrer diumenge de juliol als planells de Mereig, fa 31 edicions. En aquella etapa també es va proposar un partenariat amb Sant Cebrià / Saint Cyprien, que no va arribar a bon port. És important la visibilitat i la promoció de l'agermanament dins i fora de cada vila, fer-s'ho seu perquè els habitants dels dos pobles apreïïn aquesta relació i les activitats que se'n derivin.

Quins objectius es busquen? Turisme, internacionalització, complementarietat, multiculturalitat, solidaritat, exotisme, intercanvis escolars, d'activitats tradicionals, de festes pròpies, de cultura, d'intercanvi en els noms en carrers, places, passejos, parcs, platges com a recordatori...

Els resultats en el cas del Principat d'Andorra han estat diversos i es tractaran seguidament. Pel que fa la seva continuïtat, caldria veure de qui hauria de dependre. De les institucions? De la societat civil? El suport de les institucions i el reconeixement de la utilitat i la rellevància d'aquesta relació és important, però no suficient. La societat civil també ha de conèixer-la, per poder apreciar-la i mantenir la flama per garantir-ne l'èxit i la continuïtat, tant en l'associacionisme com en l'àmbit individual personal.

Les relacions de les entitats civils andorranes cap a l'exterior els anys 60 i en Paul Ricard

El creador de l'aperitiu francès Ricard, Paul Ricard, va considerar que la millor promoció de la seva beguda anisada, *le vrai pastis de Marseille*, que es diluïa en aigua (1:5) per al sud de França i el nord d'Espanya era mitjançant un programa publicitari a Ràdio Andorra, creada el 1935. Durant la Guerra Civil espanyola el transport havia de passar obligatòriament pel port d'Envalira, que quedava tancat per la neu durant mig any i calia enviar els discos molt de temps a l'avança. Amb el creixement del comerç els anys 60, l'aperitiu Ricard era un dels productes més venuts a Andorra, especialment als turistes francesos. El seu representant a Andorra, Pierre Fournié de la Martinie, n'era el distribuïdor.

El Sindicat d'Iniciativa de Turisme de les Valls d'Andorra havia estat creat el 1925 per un grup de ciutadans per propiciar el desenvolupament turístic del país. Reorganitzat pel Consell General el 1951, els anys 60 i 70 va realitzar una gran tasca de promoció acollint grans manifestacions esportives, organitzant activitats culturals i de promoció del país a l'exterior, amb l'assistència a fires i exposicions universals. Els presidents successius foren Narcís Casal i Vall (1951-1957), Casimir Arajol i Duró (1957-1983), Pere Calvet, Benet Pantebre i Martínez, Antoni Albós i Gabarra; el secretari permanent fou Antoni Forné i Jou, i la directora, Roser Jordana i Mallol.

El 1954 es va crear l'Automòbil Club d'Andorra, associació civil per al foment de l'automobilisme com a esport i forma de turisme i prestació de serveis als automobilistes.

Gil Torres i Palmitjavila en va ser el primer president (1954-1988), i Antoni Forné i Jou, l'assessor tècnic. El 1956 va organitzar el primer Ral·li Turístic Nacional, que va fer el recorregut cap a la costa mediterrània Andorra- Barcelona- Cambrils- Andorra en 4 etapes. Ambdues associacions van col·laborar en donar a conèixer Andorra a l'exterior.

El Ral·li Ruta de Don Quijote el 1964 i el 1966 va tenir un gran èxit de participants, i les dos edicions van tenir la ciutat de Consuegra com a final d'etapa. Es va iniciar una relació amb l'alcalde de la vila Pere Albacete que va culminar amb la donació d'un terreny perquè Andorra hi bastís un molí, que es va anomenar *Clavileño*, que va ser inaugurat el 1977, que havia de servir com a punt d'informació turística i cultural d'Andorra a la Manxa, i que va tenir de retorn el nom d'un carrer a Andorra la Vella. La primera pedra va ser un bloc de granit portat expressament de les Valls d'Andorra, i va presidir l'acte una comissió formada pel Síndic general Francesc Escudé i els Consellers Pintat, Armengol, Canturri, Gabriel, Pallarès i Vila en representació dels departaments de Foment, Cultura i Turisme; el president del Sindicat d'Iniciativa Casimir Arajol, i Amadeu Codina per l'Automòbil Club d'Andorra.

Entre el 25 d'abril i el 2 de maig de 1965, el VII Ral·li Nacional d'Andorra, amb els presidents Gil Torres i Casimir Arajol i el secretari Antoni Forné al capdavant, va anar a la Costa Brava en vuit etapes (Andorra- Bandol- illa de Bendor- illa Des Embiez- Canes- Niça- Mònaco- Marsella- Andorra). L'emprenedor Paul Ricard havia adquirit l'illa deserta de Bendor el 1950 davant de Bandol, i hi va construir un complex hotelier de vacances, on va rebre la comitiva andorrana, formada per 35 vehicles amb 107 ocupants. El 1958 havia adquirit les tres illetes deshabitades Des Embiez davant de Le Brusç, una mica més a l'est, que va comunicar entre elles per fer-ne un lloc de repòs en la natura. Segons explica Antoni Forné en la descripció del ral·li, publicada a la revista *Neu*, i corrobora Casimir Arajol Farràs, en Paul Ricard al sopar de gala ofert per la casa Ricard a l'illa de Bendor va prometre un tros de Des Embiez per als andorrans. Llàstima que no va reeixir aquest primer intent d'arribada al mar, però Paul Ricard hi va instal·lar un institut oceanogràfic, un port esportiu, un hotel i la seva pròpia tomba. Tot i així, un dels fills de Paul Ricard, Bernard, es va instal·lar a Juberrí, a la Parròquia de Sant Julià de Lòria a començaments del 2000, on va morir el 2017, i el seu fill Alexandre està actualment al capdavant de l'empresa Pernod-Ricard.

A partir del 1965, i tenint en compte que les platges de la Costa Daurada són les més properes a Andorra, es va iniciar una relació amb diverses viles tarragonines. Una delegació andorrana formada per membres del Consell General i el Sindicat d'Iniciativa van acordar realitzar un Dia de Salou i un Dia d'Andorra per a celebrar la relació entre les dues viles. D'aquesta manera una platja a Salou es va anomenar platja d'Andorra, i unaavinguda a Andorra la Vella, es va anomenar

Síndics, Consellers Generals i membres del Sindicat d'Iniciativa a la platja d'Andorra de Salou el 1967. Fons Narcís Casal i Vall

avinguda de Salou. No hem trobat documentació que permeti esbrinar si va ser una forma d'agermanament, però sí una fotografia del 1967 que en dona fe.

Joaquim de Riba Cassany, Conseller General; Eduard Rossell Pujal, Subsíndic; Francesc Escudé Ferrero, Síndic general; Josep Areny Calva, Conseller General; Narcís Casal i Vall, Conseller General; Antoni Forné i Jou, secretari permanent del Sindicat d'Iniciativa; Antoni Canturri; un representant de la vila de Salou; Bonaventura Armengol, Càndid Riba, Casimir Arajol i Manuel Mas, per part del Sindicat d'Iniciativa.

A Tarragona el 1967 es va inaugurar l'avinguda de les Valls d'Andorra, que va ser correspost a Andorra la Vella amb l'avinguda de Tarragona.

Els agermanaments de les parròquies d'Andorra

- Canillo: Arès, al Bassin d'Arcachon, França (2001); Zhangjiajie, Xina (2010).
- Encamp: Rouillac a la Charente, França (1969, ratificat el 1992); Mojácar a Almeria, Espanya (1993); l'Alguer a Sardenya, Itàlia (2003).
- Ordino: intent no reeixit amb Gstaad, a Suïssa.
- La Massana: projectes no reeixits amb Mandelieu-la -Napoule, a la Costa Blava, França i amb Bariloche.
- Andorra la Vella: Valls, Tarragona, Espanya (1967); Foix, Ariège, a França (1998); Sant Pol de Mar, al Maresme, a Espanya (2010); San Carlos de Bariloche, a l'Argentina (2017).
- Sant Julià de Lòria: Calonge - Sant Antoni, a la Costa Brava, a Girona (2006), Espanya; Prats de Lluçanès (entre les colles geganteres, 2010).
- Escaldes-Engordany: L'Étang Salé, a l'illa de la Reunió, territori francès d'ultramar (1991); Sabadell, Barcelona, a Espanya (1975); Lalín, a Pontevedra, Espanya (2005).

Andorra la Vella

L'arquitecte vallenc Cèsar Martinell havia realitzat la seva primera obra, la Casa dels Russos a Santa Coloma, i als 30 havia tornat a Andorra formant part dels Amics de l'Art Vell per restaurar l'església de Santa Coloma. També va participar als cursos d'extensió cultural, el 1955, per donar a conèixer l'arquitectura preromànica andorrana. El 1962 va ser contactat pel Consell General per a la recuperació i restauració del patrimoni artístic amb les obres a les esglésies de Sant Climent de Pal, Sant Joan de Caselles, Sant Miquel d'Engolasters, Sant Romà d'Aubinyà, Sant Romà dels Vilars i d'altres.

Els anys 60 un grup d'andorrans estiuiejaven a la Costa Daurada i van establir contactes amb Valls, ciutat situada a 30 quilòmetres de la costa. Andorra va començar a participar en el Firagost de Valls per promocionar l'esquí entre els joves vallencs, i Valls ha tingut sempre continuadament un estand a la Fira d'Andorra la Vella. Els primers contactes foren el 1965 per part dels vallencs,

Jurament del protocol de les ciutats agermanades: Eduard Molné, Cònsol d'Andorra la Vella; Joan C. Sanguenís, representant de la Federació Mundial de Viles Agermanades, i Romà Galimany, Alcalde de Valls, l'1 d'agost de 1967 a Valls. Foto Arxiu d'Andorra la Vella

Els escudellaires d'Andorra la Vella a la plaça de l'Oli de Valls celebrant els 50 anys de l'agermanament el 27 de març de 2017. Foto Arxiu d'Andorra la Vella

Albert Batet, Alcalde de Valls i Conxita Marsol, Cònsol d'Andorra la Vella refermen l'agermanament el 2 d'agost del 2017, 50 anys després. Foto Arxiu d'Andorra la Vella

El castell 3 de 9 amb folre de la Colla Jove de Valls a la plaça Príncep Benlloch d'Andorra la Vella alçat en la festa major l'agost del 2019

La Cònsol d'Andorra la Vella, Conxita Marsol, amb l'Alcaldesa de Valls, Dolors Farré, en la calçotada popular a la plaça del Poble l'1 de març del 2020

i l'any 1967 Valls i Andorra la Vella es van agermanar oficialment, sota la gestió de la Fédération Mondiale des Villes Jumelées, amb la signatura del protocol entre Eduard Molné, Cònsol d'Andorra la Vella, i Romà Galimany, Alcalde de Valls, i el jurament de l'agermanament, primer a Valls l'1 d'agost i seguidament a Andorra la Vella el 5 de novembre, i aquesta relació ha estat fluida i regular fins ara.

Els vallencs participen en l'escudella de Sant Antoni el 17 de gener a Andorra la Vella, i seguidament en anys alterns els escudellaires andorrans van a oferir aquesta festa a Valls; i aquests al febrer porten la calçotada a Andorra la Vella, any rere any.

A més d'intercanvis culturals, escolars, turístics, hotelers i comercials, les dues colles castelleres dels Xiquets de Valls han actuat a Andorra la Vella durant anys a la festa major, el primer cap de setmana d'agost, i el 2019 la plaça Príncep Benlloch es va convertir en la plaça castellera de 9 número 153, amb la realització d'un 3 de 9 amb folre de la Colla Jove dels Xiquets de Valls, en l'actuació feta junt amb els Castellers d'Andorra i els de la Vila de Gràcia.

La celebració del 40è aniversari i del 50è aniversari de la signatura de l'agermanament han estat celebracions molt lluïdes en les dues ciutats.

Pel lligam històric que uneix el Principat d'Andorra amb la vila de Foix, a l'Ariège, capital del comtat del copríncep, l'any 1998 la Cònsol d'Andorra la Vella, Conxita Mora, i el Maire de Foix, Jean-Noël Fondère, van signar un protocol d'amistat entre les dues ciutats reconegut per la Fédération Mondiale des Villes Jumelées-Cités Unies per promouvoir intercanvis culturals, esportius, socials, econòmics i turístics. L'Alcalde de Valls va ser convidat a l'acte, amb les autoritats andorranes.

A causa que els gegants d'Andorra la Vella i Sant Pol de Mar es van construir al mateix taller de creació de Manel Casserres, a Solsona el 1984, els membres de les dues colles geganteres van convenir actuar junts: *Hassan i Mercè de la Murtra* amb *Carlemany i Ermessenda*, en la festa major de les dues localitats. Fins i tot es va crear una dansa per ser ballada per les dues parelles de gegants plegades.

Primer es va signar un conveni de promoció en les fires respectives, de Sant Pau al Maresme i d'Andorra la Vella, i finalment van arribar a un protocol d'agermanament que obria la possibilitat de realitzar altres activitats culturals, esportives, socials i de promoció econòmica. La signatura es va realitzar per la festa major de Sant Pol, amb Rosa Ferrer, Cònsol major d'Andorra la Vella, que va ser convidada a llegir el pregó i a obrir el correfoc amb els fallaires d'Andorra la Vella. Un llaüt de Sant Pol de Mar a la vora del riu Valira dona fe de la relació.

La destinació d'Andorra la Vella com a plaça de turisme de neu va fer que el 2017 la Cònsol d'Andorra la Vella, Conxita Marsol, i l'Intendente de la Municipalidad de San Carlos de Bariloche, Gustavo Gennuso, signessin durant la fira mundial del turisme Fitur a Madrid un pacte d'amistat per intercanviar coneixements i experiències i per promoure iniciatives en l'àmbit turístic, comercial i cultural. S'ha ampliat al gener del 2020 en els àmbits de l'hoteleria i de l'esquí. Aquesta localitat argentina també dedicada al turisme de neu està molt vinculada a Andorra, perquè més de 300 residents a Bariloche es desplacen a Andorra per treballar durant la temporada d'hivern, i diversos clubs i federacions d'esquí d'ambdós llocs viatgen anualment per a realitzar entrenaments.

Els gegants de Sant Pol de Mar i d'Andorra la Vella a la festa major, a la plaça Guillemó

La Cònsol d'Andorra la Vella, Rosa Ferrer, llegint el pregó de la festa major al balcó de l'Ajuntament de Sant Pol de Mar, just després de la signatura del conveni d'agermanament el 23 de juliol del 2010

Jordi Minguillon, Cònsol Menor d'Andorra la Vella, signant un protocol complementari de cooperació amb l'Alcaldeessa de Sant Pol de Mar, Montserrat Garrido, per la Fira de Sant Pau el 25 de gener del 2015. Foto Arxiu Comú d'Andorra la Vella

El llaüt, obsequi de Sant Pol de Mar a la ciutat germana, situat vora el riu Valira

Encamp

Al portal del Comú d'Encamp es troba el logotip de l'APAE (Associació Proagermanament Encamp), que connecta amb el seu portal, on es descriu la seva funció i inclou dades de contacte. L'APAE és una associació agermanada amb l'Alguer, Rouillac i Mojàcar. Les ciutats agermanades tenen alguna característica en comú i es comprometen a millorar la coneixença mútua en el pla històric i cultural.

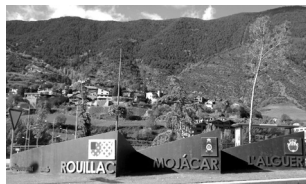
El lligam que uneix aquests agermanaments amb l'Alguer, Rouillac i Mojàcar de caire oficial es fa amb la finalitat d'afavorir el contacte entre persones, l'intercanvi cultural i d'idees, i el civisme internacional.

Les diferents trobades als tres llocs, els desplaçaments de les autoritats i de la societat civil a actes culturals i tradicionals en els dos sentits, junt amb la remarca destacada a l'entrada d'Encamp de les viles amb qui està agermanat, més l'adjudicació de noms de carrers: carrer de Rouillac, passeig de Mojàcar i passeig de l'Alguer, donen visibilitat i fan present la relació.

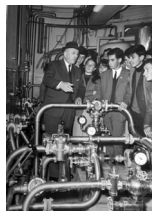
El novembre del 2014 l'APAE va organitzar una trobada amb les ciutats germanes a Encamp per commemorar els 10 anys d'agermanament amb l'Alguer, els 20 anys amb Mojàcar i els 45 anys amb Rouillac; una escultura al davant del Complex Sociocultural d'Encamp la recorda.

L'agermanament amb Rouillac és el més antic de tots. L'acta d'agermanament amb Rouillac data del 14 de juliol del 1968, signada per Teodor Torres, Cònsol d'Encamp, i Garaud Roger, *Maire* de Rouillac. Més tard, el 30 de març del 1969 es va signar l'agermanament a Encamp, pel mateix Cònsol i el nou *Maire*, Laurent André. L'any 1966 Paul Ricard havia convidat 24 escolars de secundària de l'Escola Francesa i de l'Escola Espanyola, nois i noies de 14 a 16 anys, a realitzar un viatge cultural durant les vacances de Pasqua. El viatge dels escolars andorrans amb els 11 professors i acompanyants durant els 3.500 km per França al llarg de 14 dies, allotjats en centres de vacances de Casa Ricard, va acabar sent rebuts amb banda de música a la destil·leria de conyac de Casa Ricard a Rouillac Chateau de Lignières i va propiciar la relació entre ambdues viles. El 28 d'agost de 1992 es va ratificar l'agermanament entre les dues viles.

Rouillac és una petita ciutat francesa situada a la regió de Poitou-Charentes, que ja tenia experiència en agermanaments. Al portal de la vila de Rouillac, a l'apartat d'associacions, el Comitè des Jumelages informa que "La ville de Rouillac est jumelée avec Lac à la Croix au Québec, Encamp en Andorre et Wiesentheid en Allemagne depuis de nombreuses années. D'un commun accord avec nos jumeaux, nous avons décidé il y a quelques années de ne fêter les anniversaires que tous les 5 ans en alternance". El carrer

L'escultura a l'entrada de la vila d'Encamp que remarca el lligam amb les viles agermanades

Joves andorrans a Rouillac el 1966

Mojàcar, l'Avenida de Encamp pujant a la part alta

Liurament d'un quadre amb la imatge de l'església de les Bons a les autoritats de la vila germana per les festes del juny. Fons APAE

El Cònsol d'Encamp, Miquel Alís, signant l'agermanament amb l'Alcalde de Mojàcar, Bartolomé Flores, el 1993. Fons APAE

Inauguració del Passeig de Mojàcar a Encamp

de Rouillac a Encamp dona fe de l'agermanament. Per celebrar el 50è aniversari del primer acostament entre les dues viles el Cor de Rock d'Encamp, músics de Wiesentheid i associacions dansaires de Rouillac van actuar a Saint Pierre de Rouillac el 2017. Autoritats i encampadans van visitar a més el castell de Lignières i la destil·leria de conyac Martell, propietat de Pernod-Ricard, i altres llocs emblemàtics de Rouillac.

La segona ciutat a agermanar-se amb Encamp va ser Mojàcar. A Encamp l'acte d'agermanament es va realitzar el 17 d'abril de 1993 i a Mojàcar el 19 de juny de 1993. Mojàcar és una ciutat espanyola situada a la província d'Almeria, amb platges al seu terme municipal. La intervenció del president de l'APAE, Jaume Ramond, que desitjava un agermanament amb un poble de costa, va ser imprescindible per a la signatura. Abans ho havia temptejat amb Almuñecar, Roquetas de Mar, Adra i Níjar però no va reeixir. Al portal de l'ajuntament de Mojàcar consta l'apartat *Hermanamientos*. Conté un únic agermanament, del qual l'organisme encarregat de la gestió és la Asociación para el Hermanamiento con Encamp; l'ajuntament ofereix suport per aquest important enllaç cultural. L'Avenida de Encamp a Mojàcar ho fa palès i a Encamp, el passeig de Mojàcar, vora el riu Valira d'Orient. L'assistència dels encampadans a les festes de moros i cristians i dels infants de les escoles a les platges s'intercanvia amb els infants de Mojàcar que s'allotgen a l'alberg de la Baronia als Cortals a l'hivern per practicar l'esquí.

La tercera ciutat agermanada amb Encamp és l'Alguer. L'acte d'agermanament es va realitzar a Encamp el 12 d'abril del 2003 i a l'Alguer el 26 de setembre del 2003. També va ser amb la intervenció de Jaume Ramond, al final del seu mandat com a Cònsol major.

L'Alguer és una ciutat situada a la província de Sassari, al nord-oest de l'illa de Sardenya, a Itàlia. No hem trobat un apartat específic

Jaume Ramond, Cònsol d'Encamp i Marco Tedde, Síndic de l'Alguer el 27 de setembre del 2003 a l'Alguer. Fons APAE

Concert alguerès a Encamp el 19 de setembre del 2013

al portal de la Comune di Alghero, però sí que se'n fa ressò a l'Ufficio Stampa, on consta "l'incontro tra l'Amministrazione comunale e i rappresentanti istituzionali di Encamp, la cittadina di Andorra con la quale Alghero è gemellata, per avvicinare i territori con il turismo culturale e sportivo."

L'Alguer també té platges i un parc regional natural reserva marina a Porto Conte. Està agermanat també amb Tarragona, amb Palma de Mallorca i amb Balaguer, i ho fa palès en un cartell.

El Mirador d'Encamp a la muralla Bastione Marco Polo recorda l'agermanament a l'Alguer, i el passeig de l'Alguer a Encamp. Recordem el concert de música en alguerès del cantant Giancarlo Senna a Encamp el setembre del 2013 i els viatges dels encampadans a l'Alguer.

Escaldes-Engordany

En el portal de la Parròquia d'Escaldes-Engordany, creada el 1978, constava un primer agermanament amb Sabadell datat del 1975, i un carrer de la vila s'anomena així, que devia ser signat encara pel quart d'Escaldes.

El 1990 es va presentar el projecte del nou centre termolúdic Caldea a la ciutadania, i per realitzar-lo s'havia encarregat el projecte al prestigiós arquitecte francès Jean-Michel Ruols. La torre de 80 m és l'edifici més alt d'Andorra i el treball d'enginyeria va ser remarcable. L'assessor financer de l'equip del projecte del centre termolúdic, Lucien Meudec, havia participat en projectes a l'illa de la Reunió i tenia coneixement que la vila de l'Étang Salé, al territori d'ultramar francès a l'oceà Índic, al sud d'Àfrica, a 700 km de Madagascar, estava buscant una vila de muntanya per agermanar-s'hi. Els va proposar Escaldes-Engordany i de seguida s'hi van interessar. Caldea es va inaugurar el 24 de març de 1994.

El 3 de novembre de 1991 es va signar el protocol d'agermanament a l'Étang Salé i el 24 de gener de 1992 a Escaldes-Engordany, amb la signatura del Cònsol, Jacint Casal, i el *Maire* Jose Pinna allà, i del *Maire adjoint* Joseph Guerin a Andorra i dels infants assistents a cada acte. Es va acordar que cada any vint infants de cada vila de 13-14 anys, escollits per sorteig entre els sol·licitants, viatjarien a l'altra allotjant-se a les llars de les famílies. El document recull l'acord concertat amb set punts a destacar i que es posen en relleu: l'intercanvi cultural, esportiu, de convivència, econòmic,

Signatura del pacte d'agermanament entre Escaldes-Engordany i l'Étang-Salé a Andorra, entre el Cònsol, Jacint Casal, i el *Maire adjoint*, Joseph Guerin, i una nena de cada vila el 24 de gener del 1992 a Escaldes. Foto Arxiu Escaldes-Engordany

Els joves andorrans en un mercat a l'Étang-Salé. Foto Arxiu Escaldes-Engordany

educatiu, turístic i de promoció del coneixement de les dues llengües. I remarcant la no-ingerència en assumptes polítics de la vila germana i la continuïtat de la relació malgrat les renovacions de les persones que integren els equips municipals. Efectivament, de forma regular i amb èxit s'ha anat produint aquest intercanvi de joves de dues setmanes, tot i la llunyania entre ambdues viles, de més de 10.000 quilòmetres. Els infants d'Andorra hi viatgen a la tardor per descobrir el mar i la selva, aprofitant les vacances de Tots Sants, acompanyats per consellers i tècnics del Comú, i al gener els de la Reunió, amb els seus acompanyants de la Mairie, per descobrir l'alta muntanya pirinenca i la neu. La Reunió és una illa tropical d'origen volcànic, amb un volcà en actiu de 2.631 m i un d'extingit de 3.070 m, que és la màxima altitud de l'illa, amb entorn natural de platges i una cultura pròpia ben diferent de l'andorrana. El 1996 es va intentar organitzar un viatge a l'Étang Salé també per a adults per conèixer l'illa però les dates, durant les festes de Nadal, i el cost de viatge, en ser temporada alta, els van fer desistir.

El carrer de l'Étang Salé, a Engordany, i un apartat del portal a internet del Comú dedicat als agermanaments, en manté viu el record. No hem trobat aquesta dada al portal de la Mairie de l'Étang Salé.

El 2005, Escaldes-Engordany es va agermanar amb Lalín, una vila de la província de Pontevedra, a Galícia, a uns 50 km del mar. Des d'aleshores una vintena de persones grans i infants de les dues viles realitzen un intercanvi per descobrir l'entorn històric, geogràfic i cultural i reforçar lligams entre elles. A la Parròquia escaldenca resideixen un bon nombre de persones provinents d'aquesta vila gallega. La plaça de Lalín a Escaldes-Engordany fa palès l'agermanament, igual que al portal del Comú. Al portal del Consello de Lalín es ressenyen les activitats d'intercanvi i també detalls de la inauguració de la Rúa d'Escaldes-Engordany.

A la porta de la Mairie de l'Étang-Salé els joves andorrans i les autoritats en la signatura a l'illa de la Reunió el 3 de novembre del 1991. Foto Arxiu Escaldes-Engordany

El jovenet escaldenc gaudint del viatge a l'illa. Foto Arxiu Escaldes-Engordany

Els infants de l'Étang-Salé a Caldea i a Sant Miquel d'Engolasters. Foto Arxiu Escaldes-Engordany

Canillo

El Comú de Canillo va iniciar un partenariat amb la vila d'Arès, a la costa atlàntica francesa al Bassin d'Arcachon el 1993, sent Cònsol major Francesc Areny, amb l'objectiu que els infants d'Arès poguessin esquiar a Canillo i els infants de Canillo poguessin gaudir de la platja, la natura i els esports nàutics, de manera informal i de convivència. La relació va culminar amb la signatura d'un pacte d'amistat entre les dues viles l'any 2001, signat pels Còsols Bibiana Rossa i Gerard Bàrcia i pel *Maire* Christian Raymond. Malgrat que hi ha hagut períodes de relació més o menys intensa, els escolars de les escoles de Canillo han realitzat viatges de final de curs a la costa, i el Comú de Canillo ha organitzat estades a Arès per a la gent gran i també per als canillencs interessats a conèixer la vila. Arès ha participat de manera continuada a la Fira de bestiar i artesanian de Canillo, a l'octubre, per donar a conèixer els productes del mar i de la terra de la zona (ostres, musclos, vi i paté...) i les activitats turístiques de natura.

Des del 2015, amb el consolat de Josep Mandicó, es va recuperar la Festa de les ostres, la posobra de la fira de Canillo, que ja s'havia iniciat anys abans però per diverses incidències s'havia aturat, amb l'animació de la Banda Municipal d'Arès. Fins i tot ha propiciat que els joves de la Parròquia de Canillo s'interessessin per aprendre a tocar els instruments de vent.

Després d'un viatge de cinc membres del Comú de Canillo a la ciutat xinesa de la província de Hunan el 2008, l'any 2010, el Cònsol de Canillo Enric Casadevall, i el *Maire* Xiaoming de la ciutat de Zhangjiaje van signar un acord de cooperació per reforçar el turisme, la cultura, l'educació i l'economia entre Canillo i aquesta localitat muntanyenca al sud de la Xina, que va inspirar els escenaris de la pel·lícula *Avatar* i buscava un agermanament amb una zona turística d'esquí i comerç, per establir intercanvis en matèria turística i cultural. S'esperava que poguessin venir a esquiar i de compres i que els joves canillencs poguessin aprendre xinès en estades allà, però de moment la relació està aturada.

Primeres converses entre les autoritats d'Arès i de Canillo, els *Maires adjoints* R. Legais i Jean Claude Baillou, i els Còsols Francesc Areny i Assumpció Rossell i Conseller Daniel Mateu. Arxiu Comú de Canillo

La carta de partenariat signada pel *Maire* Christian Raymond i els Còsols Bibiana Rossa i Gerard Bàrcia el 17 de febrer del 2001. Arxiu Comú de Canillo

El grup de canillencs i autoritats en el viatge a Arès el 1994. Fons Teresa Camañes

La pintura realitzada per un artista d'Arès durant el sopar de la Festa de l'Ostra el 2015 a Canillo

La banda d'Arès a la Festa de l'Ostra el 2019

Sant Julià de Lòria

Tenint en compte que famílies lauredianes estieujaven a la Costa Brava i que hi havia relació, es van iniciar converses per a un protocol d'agermanament amb la vila de Calonge i Sant Antoni, el 1992 sent Cònsol Ricard Tor, i van culminar amb la signatura del conveni entre Josep Pintat Forné, Cònsol de Sant Julià de Lòria, i Jordi Soler Casals, alcalde de Calonge – Sant Antoni el 2006. Els àmbits d'actuació que consten en el pacte d'agermanament inclouen les relacions socials, culturals, esportives, econòmiques i turístiques. El document signat recull onze pactes.

A la vila laurediana, una plaça dedicada a la vila germana amb l'escultura de Manuel Cusachs amb un doll d'aigua, ho recorda. A la vila empordanesa, el parc de Sant Julià de Lòria, hi fa el contrapunt.

Actuacions dels gegants, els esbarts, les fires vinícoles en tenir cultius de vinyes totes dues viles, els viatges d'infants i gent gran cap a l'altra vila, i altres activitats d'intercanvi han anat donant forma a l'agermanament.

En el 10è aniversari de l'agermanament, el Cònsol Josep Miquel Vila i l'alcalde Jordi Soler van celebrar l'esdeveniment mantenint una trobada oficial a les dues viles.

Tot i que a l'entrada de les dues viles consta aquest agermanament, i Calonge i Sant Antoni el remarca junt amb altres dues viles germanes: Otívar, a Granada, a Espanya, i Sant Pau de Fenouillet, a França i així consta a la Viquipèdia, no hem sabut trobar-ne rastre als portals de l'ajuntament ni del Comú.

Amb Prats de Lluçanès hi va haver un agermanament entre les colles geganteres, no entre les municipalitats de les viles. A l'arxiu lauredià només consta que durant la festa major del 2010 el Comú va inaugurar

La signatura del conveni d'agermanament a Calonge-Sant Antoni i Sant Julià de Lòria, entre l'alcalde, Jordi Soler, i el Cònsol, Josep Pintat, el 8 d'agost del 2006

En la celebració del 10è aniversari de l'agermanament a Sant Julià de Lòria els consellers i el Cònsol Josep Miquel Vila i les autoritats empordaneses el 26 de setembre del 2016

Actuació de l'Esbart Laurèdia a Calonge-Sant Antoni el 9 de novembre del 2015

Expedició calongina a Sant Julià de Lòria a la plaça de Calonge-Sant Antoni laurediana amb els gegants de Calonge, Martí i Valentina

una escultura commemorativa a l'oficina de turisme de la plaça Laurèdia, a la façana de la carretera de Nagol.

La necessitat del contacte amb la sorra i l'aigua ha fet possible que el Comú de Sant Julià de Lòria, amb Josep Majoral al capdavant, hagi inaugurat l'estiu del 2020 una platgeta a la vora del riu Valira, per a gaudi dels infants.

Ordino

Tot i que la Parròquia d'Ordino té una relació secular de bon veïnatge amb el territori veí d'Auzat –Videssos, no s'han arribat a agermanar en un conveni formal. El portal de la Mairie d'Auzat en les 42 associacions que conté no informa de cap agermanament.

Durant el consolat de Josep Duró es va iniciar una acostament amb la localitat suïssa de Gstaad, però no va reeixir.

Ordino forma part de l'itinerari transfronterer del Ferro als Pirineus, premiat pel Consell d'Europa, que inclou instal·lacions de Catalunya, l'Aquitània, l'Ariège, Guipúscoa i Biscaia, però no es tracta d'un agermanament entre les viles amb les quals es produeix l'itinerari.

La Massana

La Parròquia de la Massana va estar en converses amb la localitat de Mandelieu-La Napoule, a la Costa Brava francesa, la capital de les mimoses, vora Canes, però no va reeixir. Actualment aquesta vila francesa està agermanada amb Crans Montana a Suïssa des del 1993, amb Ottobrun a Baviera des del 2000, i amb Imperia a Liguria, Itàlia, des del 2003. Una llàstima no haver trobat aquesta sortida al mar.

També van iniciar converses amb San Carlos de Bariloche, però finalment la vila argentina va signar un pacte d'amistat amb Andorra la Vella.

Agermanaments en l'àmbit mediambiental

La vall del Madriu-Perafita-Claror va ser declarada patrimoni de la humanitat per la Unesco l'any 2004, i aquest territori pertany a quatre parròquies andorranes: Encamp, Escaldes-Engordany, Andorra la Vella i Sant Julià de Lòria.

Per enfortir el lligam entre els territoris i poder intercanviar projectes i activitats va sorgir el 2019 la possibilitat de signar un pacte de col·laboració amb dos territoris que també són catalogats béns Patrimoni de la Humanitat des del 2011: Causes et Cévennes, al massís Central francès. Els objectius d'aquesta iniciativa són establir llaços de cooperació mútua, compartir experiències i models de gestió de cultura i patrimoni, la creació d'una xarxa de cooperació i solidaritat per afavorir accions entre associacions i joves de cada lloc, intercanvis turístics, científics i culturals, o la promoció dels dos llocs i dels seus valors. Van signar l'acord d'agermanament Trini Marín, Cònsol d'Escaldes-Engordany i presidenta de la comissió de gestió de la vall del Madriu-Perafita-Claror, i Sophie Pantel, presidenta de l'Entente Interdépartamentale des Causes et Cévennes. Autoritats de les altres tres parròquies van donar-hi el seu suport amb la presència dels seus representants en la signatura.

Conclusions

De les set parròquies del Principat d'Andorra, cinc estan agermanades amb altres viles, i especialment amb almenys una vila marinera: Canillo amb Arès, Encamp amb Mojàcar i l'Alguer, Andorra la Vella amb Sant Pol de Mar, Sant Julià de Lòria amb Calonge-Sant Antoni, i Escaldes-Engordany amb l'Étang Salé. Una a l'oceà Atlàntic, quatre a la mar Mediterrània, i una a l'oceà Índic.

L'agermanament s'ha produït mitjançant processos diferents: per partenariat, per interès del voluntariat de la societat civil, per impuls de privats, de les institucions, o per casualitat. La unió dels esforços del voluntariat i de les institucions és garantia d'èxit.

Quan una relació funciona és una llàstima deixar-la caure per anar a buscar altres projectes. Sempre és millor sumar.

La continuïtat dels agermanaments ha de ser independent de qui hi hagi al capdavant de les municipalitats.

Quan el jovent coneix els pobles agermanats i se'ls fa propis, el projecte dona fruits i té futur. Cartells, monuments, carrers, places, passejos dedicats a la vila germana, amb les explicacions bàsiques i, sobretot, presència a la xarxa en els portals institucionals són imprescindibles per mantenir vius els lligams.

Agraïments:

Agraïxo la informació i l'ajut de les institucions i persones següents per a l'elaboració d'aquest article: Comú d'Andorra la Vella, Comú de Canillo, Comú de Sant Julià de Lòria, Comú d'Escaldes-Engordany, Associació Proagermanament d'Encamp, Domènec Bascompte, arxiver de Canillo; Laia Farrés, arxivera de Sant Julià de Lòria; Joan Lluís Ayala, arxiver d'Andorra la Vella; Montse Botas, arxivera d'Escaldes-Engordany; Francesc Areny (casa Bonavida, Canillo), Anna Garcia (Escaldes-Engordany), Trini Casadevall (Encamp i la Massana), Casimir Arajol i Farràs (Andorra la Vella) i Simó Duró (Ordino).

Bibliografia

CCRE – CEMR (1951) www.twinning.org

Antoni FORNÉ. "El VII Rallye Nacional d'Andorra". *Neu, revista de l'Esquí Club Envalira*, juny 1965, p. 82-87.

Paul RICARD. *La passion de créer*. (2009) Éditions Albin Michel, p. 99-100 i p. 197-210.

"Valls-Andorra-Foix: els lligams històrics, culturals i gastronòmics". *Informatiu Comunal d'Andorra la Vella*, núm. 06 (2010), p.16.

"L'agermanament entre Andorra la Vella i Sant Pol de Mar possibilita més activitats conjuntes entre les dues poblacions". *Informatiu Comunal d'Andorra la Vella*, núm. 08 (2010), p.9.

Pere CAVERO. Dominique DUPUI Auzat Vicdessos-Ordino, *relacions transfrontereres al llarg dels segles*. Comú d'Ordino (2010)

Marta GUILLEMANY, Lúdia SAMARRA (2016) "Fal·lera gegantera". *El sentit del folklore, avui*. XX Jornades de la Societat Andorrana de Ciències, p. 93-96.

"Acord d'agermanament entre Canillo i Zhangjiajie". *Anuari Comunal de la Parròquia de Canillo*, 2010, p. 50.

Àlvar VALLS *Diccionari Enciclopèdic d'Andorra* (2006), Fundació Crèdit Andorrà.